

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Навчально-науковий інститут післядипломної освіти

Кафедра соціології та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Юрій КОТЛЯР

« » 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА»

Спеціальність 053 Психологія

Розробник

В.о. завідувача кафедри розробника

Завідувачка кафедри спеціальності
053 Психологія

Гарант освітньої програми «Сімейна
психологія з основами психотерапії»

В.о. директора ННМІ

Т.в.о. директора ННПО

Т.в.о. начальника НМВ

Лариса БРОННІКОВА

Тетяна ЛУШАГІНА

Андрій ЯБЛОНСЬКИЙ

Володимир ШЕВЧЕНКО

Олена КУЗНЕЦОВА

Катерина ЗУБ

Сергій ШКІРЧАК

Миколаїв – 2024 р.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Назва дисципліни	Філософія інформаційного суспільства	
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	053 Психологія	
Освітня програма	Сімейна психологія з основами психотерапії	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	5 курс	
Навчальний рік	2024-2025	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
		13,14
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
		6 4
		80
Відсоток аудиторного навантаження		11%
Мова викладання	Українська	
Форма підсумкового контролю		залік

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

XXI ст. спонукає по-новому обмірковувати перспективи, пріоритетні напрямки та тенденції суспільного розвитку. Курс «Філософія інформаційного суспільства» передбачає аналіз найважливіших та неоднозначних характеристик сучасного суспільства; курс належить до циклу світоглядних дисциплін загальноосвітнього характеру та є нормативним на рівні магістерської підготовки студентів вищого навчального закладу.

Мета курсу полягає у розгляді філософських проблем, пов'язаних з інформатизацією суспільного життя, вивченні змісту теорій інформаційного суспільства, а також характеристик сучасного етапу розвитку інформаційного суспільства. Загалом курс «Філософія інформаційного суспільства» можна розглядати як своєрідне осмислення логіки розвитку соціуму.

Курс «Філософія інформаційного суспільства» виконує такі **завдання**:

- ознайомити студентів з основними концепціями інформаційного суспільства;
- сформуванню у студентів уявлення про генезис інформаційного суспільства, основні суперечності та проблеми цього процесу ;
- надати знання щодо базових понять і термінів, таких як, «технологічний детермінізм», «медіатизація», «цифрова нерівність».

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Для спеціальності 053 Психологія:

Загальні компетентності	ЗК11	Здатність орієнтуватися у постійно змінних умовах соціального середовища та ефективно визначені закладом вищої освіти будувати гармонійні стосунки з оточенням.
--------------------------------	-------------	---

2.2. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення курсу студенти мають знати:

- основні риси інформаційного суспільства,
- основні теорії інформаційного суспільства,
- сучасний стан та перспективи розвитку глобального інформаційного суспільства,
- сучасні тенденції в інформаційному розвитку людства.

Крім того, студенти мають набути таких навичок як:

- навички аналізу соціокультурних складових розвитку соціуму і особистості;
- здатність застосувати набуті знання в майбутній фаховій діяльності;
- розуміти сутність та значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- вміння аналізувати сучасні світові та вітчизняні наукові та культурологічні проблеми.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

Для спеціальності 053

ПРН13	Обґрунтовувати і продуктивно забезпечувати розвиток і корекцію діяльності індивіда, соціальної групи
--------------	--

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

3.1 Програма навчальної дисципліни для заочної форми навчання

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Інформаційне суспільство: визначення, характеристики, ознаки	1		10
2	Основні теорії інформаційного суспільства	1	1	10
3	Культура інформаційного світу		1	10
4	Інтернет як глобальне інформаційне середовище	1		10
5	Наука в інформаційному суспільстві		1	10
6	Вплив інформаційного суспільства на людину	1		10
7	Політика, мораль, мистецтво, релігія в інформаційному суспільстві.	1	1	10
8	Перспективи розвитку глобального інформаційного суспільства	1		10
Всього за курсом		6	4	80

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій для заочної форми навчання

№ лекції	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
Лекція 1	1	Інформаційне суспільство: визначення, характеристики, ознаки	Походження і значення терміну «інформаційне суспільство». Теорії постіндустріального суспільства та їх вплив на сучасні дослідження. Міфологізація інформації та інформаційних технологій у теоретиків інформаційного суспільства. Проблема технологічного детермінізму. Відмінності між різними теоретичними підходами до інформаційного суспільства.
	1	Основні теорії інформаційного суспільства	Концепція інформаційного суспільства Мануеля Кастельса: суспільство мереж і простір потоків . Класифікація теорій інформаційного суспільства за Ф.Уебстером. Теорія інформаційного суспільства Ф. Фукуями.
Лекція 2	1	Інтернет як глобальне інформаційне середовище	Інтернет як феномен культури. Сучасне життя як сукупність інформаційних потоків та різноманітних комунікативних механізмів. Інтернет як своєрідна інформаційно-комунікаційна площина.
	1	Вплив інформаційного суспільства на людину	Психологічні аспекти домінування інформаційних технологій. Людська ідентичність в інформаційному суспільстві. Соціальні мережі і безпосереднє саморозкриття. Віртуальна самопрезентація і віртуальна ідентичність. Сучасний неонарцисизм і його симптоми: тотальна байдужість і апатія, новий гедонізм, соціальна атомізація, кінець ідеалів і високих цілей, самоактуалізація і

			самоздійснення, порожнє «Я» і безкінечний пошук самого себе, нарцисизм у соціальних мережах.
Лекція 3	1	Політика, мораль, мистецтво, релігія в інформаційному суспільстві	Специфіка форм суспільної свідомості в інформаційному суспільстві. Вплив факторів глобалізації на становлення інформаційного суспільства. Проблема врегулювання процесу розповсюдження інформації: політичні та правові аспекти. Роль держави і державної політики в становленні інформаційного суспільства. Проблема дотримання прав людини в інформаційному суспільстві.
	1	Перспективи розвитку глобального інформаційного суспільства	Філософські ідеї розвитку інформаційного суспільства на початку XXI ст.

4.2. Плани семінарських занять

4.2.1 Плани семінарських занять для заочної форми навчання

№ Семінару	Кількість годин	Тема семінару	Ключові питання, які розглядаються
Семінар 1	1	Основні теорії інформаційного суспільства (за книгою Ф.Уебстера «Теорії інформаційного суспільства»)	1. Теорія Д. Белла. 2. Теорія М.Кастельса 3. Теорія Г.Шиллера. 4. Теорія Ю.Хабермаса 5. Постмодернізм і інформація
	1	Культура інформаційного світу	Заняття передбачає обговорення книги М.Кастельса «Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура».
Семінар 2	1	Наука в інформаційному суспільстві	1. Трансформація засобів і форм наукової комунікації. 2. Особливості сучасної науки.

			3.Статус науки в суспільстві знань.
	1	Політика, мораль, мистецтво, релігія в інформаційному суспільстві	1.Вплив електронної культури на всі форми суспільної свідомості. 2.Політика в інформаційному суспільстві. 3.Релігія в інформаційному суспільстві. 4.Мистецтво (можна розглянути окремі види мистецтва) в інформаційному суспільстві.

5. Підсумковий контроль

5.1. Питання до заліку

1. Інформаційно-комп'ютерна революція та її соціокультурне осмислення.
- 2.Постнекласична наука і освіта: специфіка взаємодії в інформаційному суспільстві.
- 3.Поняття наукомістких технологій та їх використання в інформаційному суспільстві.
- 4.Філософсько-методологічні підходи до вивчення інформаційного суспільства.
- 5.Ю.Хабермас:концепція інформаційної сфери.
- 6.Концепція інформаційного суспільства Й.Масуда.
- 7.Роль інформації та знання в концепції постіндустріального суспільства Д.Белла.
- 8.Процес формування інформаційного суспільства в концепції М.Кастельса.
- 9.Критика Ф.Уебстером концепцій інформаційного суспільства.
- 10.Філософські ідеї щодо подальшого розвитку інформаційного суспільства в XXI ст.
- 11.Роль ЗМІ в умовах переходу до інформаційного суспільства.
- 12.Медіатизація сучасного суспільства.

13. Вплив глобалізації на становлення інформаційного суспільства.
14. Проблема регулювання процесу розповсюдження інформації: політичні та правові аспекти.
15. Нові інформаційні технології та ЗМІ.
16. Наслідки застосування нових медіа технологій.
17. Роль держави і державної політики в становленні інформаційного суспільства.
18. Проблема дотримання прав людини в інформаційному суспільстві.
19. Інтернет як феномен культури.
20. Віртуалізація і мережева реальність: соціальні наслідки.
21. «Цифрова нерівність» та її соціальні наслідки.
22. Вплив інформаційної революції на економічну сферу життєдіяльності суспільства.
23. Вплив інформаційних технологій на людську ідентичність, психіку і стосунки між людьми.
24. Влада та її структура в інформаційному суспільстві.
25. Особливості становлення інформаційного суспільства в Україні.
26. Що таке «інформація»?
27. Що таке «е-культура»?
28. Що таке «е-демократія»?
29. Що таке «е-уряд»?
30. Що таке «когнітаріат»?
31. Що таке «інформаційна безпека»?
32. Що таке «інформаційна війна»?
33. Що таке «цифрова нерівність»?
34. Чи є синонімами «інформаційне суспільство» і «суспільство знань»?
35. Чи існує інформаційне суспільство в Україні?
36. Чим пояснюється значна кількість теорій інформаційного суспільства?
37. Що таке «медіа економіка»?
38. Специфіка релігії в інформаційному суспільстві.
39. Мистецтво в інформаційному суспільстві.

40. Трансформація образу науки в інформаційному суспільстві.

5.2. Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П. Могили
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Навчальна дисципліна

ФІЛОСОФІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

1. Критика Ф.Уебстером концепцій інформаційного суспільства. (15 балів).
2. Що таке «медіа економіка»? (15 балів).

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1 Система оцінювання роботи магістрів заочної форми навчання

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Опитування та виступи на групових заняттях (передбачено 2 відповіді)	2x10 = 20	Протягом семестрів
2.	Підсумкова індивідуальна робота	50	До початку сесії
3.	Залік	30	Заліково-іспитова сесія
	Всього	100	

Вимоги до написання підсумкової індивідуальної роботи :

Обсяг підсумкової індивідуальної роботи – 7-10 сторінок самостійного тексту. Структура роботи: план, вступ, основна частина, висновки, література. Теми робіт розміщено у Moodle.

6.2. Критерії оцінювання

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів; для заочної форми навчання – 10 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5(10) балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;

- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4(8) балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2-3(6-4) бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1(2-0) бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні джерела

1. Білоусов О. С. Інформаційне суспільство в сучасній Україні: тенденції розвитку : монографія . – Одеса , 2015.
2. Дзьобань О. Філософія інформаційних комунікацій: Монографія.- Харків, 2012.
3. Кондрусєва В. М. Інформаційне суспільство у контексті сучасної цивілізаційної ситуації (соціально-антропологічний аспект) : монографія . - Одеса, 2014.
4. Кушакова-Костицька Н.В. Філософсько-правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : монографія. – К., 2019.
5. Селезньова О.М. Інформаційне суспільство: сутність, особливості, становлення // Інформація і право. – 2013. – № 3 (9). – С. 91–96.
6. Webster F. Theories of the Information Society /URL: <http://fcf7594b9cd7824561349e5dc85dd6f2fd7c2346>
7. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. URL: https://law.unimelb.edu.au/__data/assets/pdf_file/0005/3385454

7.2. Додаткові джерела

1. Гриценко О. Глобальні стратегії розвитку інформаційного суспільства: досвід для України// Стратегічні пріоритети. – 2010. – 33. – С. 120-125.
2. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. . – 2010.
3. Кастельс М., Хіманен П. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель. Пер. з англ. – К., 2006.
4. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Пер. з англ.. – К., 2007.